

Από στόμα σε στόμα

AL DENTE

Μέγα βιβλίο, μέγα κακό

Δε θυμάμαι ποιος το είπε αυτό στον τίτλο, μα είναι χαριτωμένο. Όχι ακριβώς η αποθέωση του λεπτού γούστου –η ειρωνεία βαραίνει από κάθε γράμμα σαν μπάλα φυλακισμένου–, αλλά τέλος πάντων είναι μια αρχή. Όλοι οι τίτλοι είναι μία αρχή.

Μεγάλη προσωπική τυραννία: με κατατρύχει διαρκώς η σκέψη ότι όλα τα βιβλία δεν είναι καλά, ότι η Γη θα ταξιδεύει με λίγο περισσότερο χαμόγελο στα σκοτάδια έτσι και ξυπνούσαμε μια μέρα μ' αυτή τη σιγουριά, μ' αυτή την παραδοχή. Τα βιβλία λοιπόν, σκέφτομαι συνέχεια, είναι καταρχήν κακά. Μπορεί να υπάρχουν και κάποια καλά (και ναι, υπάρχουν πράγματι τόσες γοητευτικές εξαιρέσεις, δεν είμαι ολότελα ηλίθιος – και άλλωστε, ναι, υπάρχουν υποτίθεται και ευτυχισμένοι Τσιγγάνοι), αλλά κυρίως μιλάμε σχεδόν πάντα για σκουπίδια, για άχθος αρούρης, για έγκλημα στον Αμαζόνιο, για τη βάση και τον κορμό μιας κοντόχοντρης πυραμίδας, ενός κακόμορφου ζιγκουράτ. Τα βιβλία, εδώ που τα λέμε, είναι κυρίως κακά. Ένα τυχαίο βιβλίο (σχεδόν όλα δηλαδή, αλλά και πάλι όχι όλα), ας μη γελιόμαστε, δεν είναι απαρεγκλίτως κάτι που χρειάζεσαι, κάτι που θα έπαιρνες

μαζί σου σε μian ατόλη, κάτι που θα μπορούσε να σε οδηγήσει στο αντίθετο της τρέλας, κάτι που θα υποκαθιστούσε ένα φιλί. Θυμίζει λίγο, η μανία μας με τα βιβλία και το καλό τους, την παράλογη εικόνα που έχουν πάρα πολλοί, καπνιστές και μη, για τα πούρα (ελάχιστα, στην πραγματικότητα, αξίζουν τα λεφτά τους) και για τον αρχαίο κόσμο στην Ελλάδα: αστείρευτα έξυπνοι άνθρωποι με λευκές χλαμύδες που γεωμετρούν, φιλοσοφούν, γράφουν δράματα, αμύνονται περί πάτρης και άλλα όμορφα. Θέατρο του παραλόγου δηλαδή, και δυσθεώρητη ανοησία (τα πράγματα μόνο έτσι δεν ήταν, το κληροδότημα της άγριας εκείνης εποχής σ' εμάς αποτελεί ένα μικρό ποσοστό της καθημερινότητας γύρω από τους ιερούς τους βράχους, η αλήθεια έχει να κάνει πολύ περισσότερο με στραγγαλισμένα λαρύγγια, αποκομμένα μέλη, αφόρητη δυσωδία, γενικευμένη αμορφωσιά, σκλαβωμένα σώματα και δάκρυα ποταμούς).

Και ο κόσμος τους είναι κακός. Ο κόσμος των βιβλίων, θέλω να πω. Άλλη μια προφανής παραδοχή κι αυτή. Ο κόσμος των βιβλίων είναι γεμάτος γκριζο. Είναι πηγμένος στο γκριζο. Υπήρξαν τόσοι και τόσοι συγγραφείς που έκαναν ό,τι έκαναν για τους ευτελέστερους των λόγων (δε μιλώ καν για τη φιλοδοξία της αναγνώρισης, ή για όποια άλλη φιλοδοξία), γράφτηκαν τόσες και

τόσες θερμές κριτικές και έπαινοι διά το κοινό από δουλόφρονες υπαλλήλους εκδοτικών οίκων αλλά και φίλους, στοιβάχτηκαν στα αζήτητα τόσα και τόσα χειρόγραφα καλύτερα ή έστω όχι χειρότερα από τα φρεσκοτυπωμένα σκουπίδια των προθηκών (α rporos, τα εξώφυλλα συνήθως είναι οκεί), μαράζωσαν τόσα και τόσα πρόσωπα από τις αλλεπάλληλες απορρίψεις, άλλαξαν χέρια τόσα και τόσα χρήματα με αντάλλαγμα μια φενάκη υπό μορφήν βιβλίου, στήθηκαν τόσες και τόσες «παρουσιάσεις» (και μιλάμε για στήσιμο κανονικό, για άγρια σκηνοθεσία), που έτσι και υπήρχε Θεία Δίκη δε θα γλίτωνε τα αιώνια βασανιστήρια (αλλά για πολύ σκληρά βασανιστήρια μιλάμε) ούτε ο τελευταίος των διορθωτών.

Σου παίρνει τα μυαλά όλη η τρέλα αυτή των βιβλίων. Και κολλάς, τοξινώνεσαι, εξαρτάσαι (μιλώ εκ πείρας). Δεν πάει, φέρ' ειπείν, πολύς καιρός που ένας φίλος (δε θέλω να μιλήσω για τα δικά μου εδώ... και όχι από συστολή), δεν πάει πολύς καιρός που είδαμε ένα φίλο να μεταμορφώνεται από καλοσυνάτο σύντροφο στο μπαρ, σε καλεσμένο της Όπρα Γουίνφρεϊ που μόλις άφησε το πλατό: το μπαρ ήταν το ίδιο μπαρ, ο φίλος ήταν ο ίδιος έτσι και τον κοίταγες στο φως, αλλά η αλαζονεία του πρωτοεμφανιζόμενου είναι τόσο απτή, τόσο βαθιά, και η φαρμακεία από μελάνι τόσο ισχυρή (αντίδοτο υπάρχει, αλλά πονάει πολύ

και δεν το χορηγείς απότομα), που ο φίλος δεν ήταν πια εκεί, είχε σκαρφαλώσει πάνω σ' ένα πρωτόγραμμα και μας κοίταγε όπως ο γάτος του Τσέσαϊρ, όλο δόντια, υψωμένα φρύδια κι έτοιμος από λεπτό σε λεπτό να εξαφανιστεί. Πολλοί γίνανε αόρατοι έτσι, και στα καλά καθούμενα. Οι συγγραφείς που εκδίδονται δεν έχουν περισσότερες αντιστάσεις από τα εστεμμένα κορίτσια των καλλιστείων – η κορδέλα τής Miss Young και του «Μόλις Κυκλοφόρησε» είναι πολύ στενή, πολύ άβολη, πολύ βαριά.

Αλλά, εντάξει, προς τι τόση γκρίνια, στο φινάλε φινάλε.

Να κλείσω με δύο πράγματα. Μία από τις βασικές Αρχές της συγγραφής είναι η εξής: «Να παραλείπετε τις άχρηστες λέξεις». Αφορά τους συγγραφείς, αλλά καλό είναι να την πάρουμε πολύ στα σοβαρά κι εμείς οι αναγνώστες. Και, last but not least, να σημειωθεί ότι η ποινικοποίηση της πώλησης τσιγάρων σε ανηλικούς χωρίς την επίδειξη της αστυνομικής ταυτότητας ενός κάποιου ενήλικα, θα οδηγήσει σε μία άνευ προηγουμένου αύξηση του καπνίσματος από ανηλικούς και σε κατακόρυφη άνοδο της αρπαγής τσαντών. Ας έχουμε λοιπόν κάνα καλό βιβλίο στην τσάντα και στο χαρτοφύλακα, μπορεί να σώσουμε κάποιον αυριανό αναγνώστη από μεγάλο κακό.

Κυριάκος Αθανασιάδης

Ο Μποντριγιάρ σε περιοδεία

Ίσως να μην υπάρξει άλλη χρονιά σαν το 1999 για τον Ζαν Μποντριγιάρ, τον γάλλο φιλόσοφο, ο οποίος είναι ευρύτατα γνωστός για τη θεωρία του ότι η κοινωνία της κατανώλωσης έχει κατασκευάσει έναν κώδικα που δίνει στα άτομα την ψευδαίσθηση επιλογής, ενώ στην πραγματικότητα τα

παγιδεύει σε ένα τεράστιο δίκτυο απομίμησης της πραγματικότητας. Το 1999 η ταινία «Μάτριξ», που βασιζόταν στη θεωρία του, τον μετέλλαξε από μία απλή μορφή καλτ σε μία παγκοσμίως διάσημη μορφή καλτ. Αλλά ο Μποντριγιάρ είχε τις αμφιβολίες του σχετικά με την ταινία –απέρριψε αίτημα να συμμετάσχει στη